شێرکۆ بێکەس

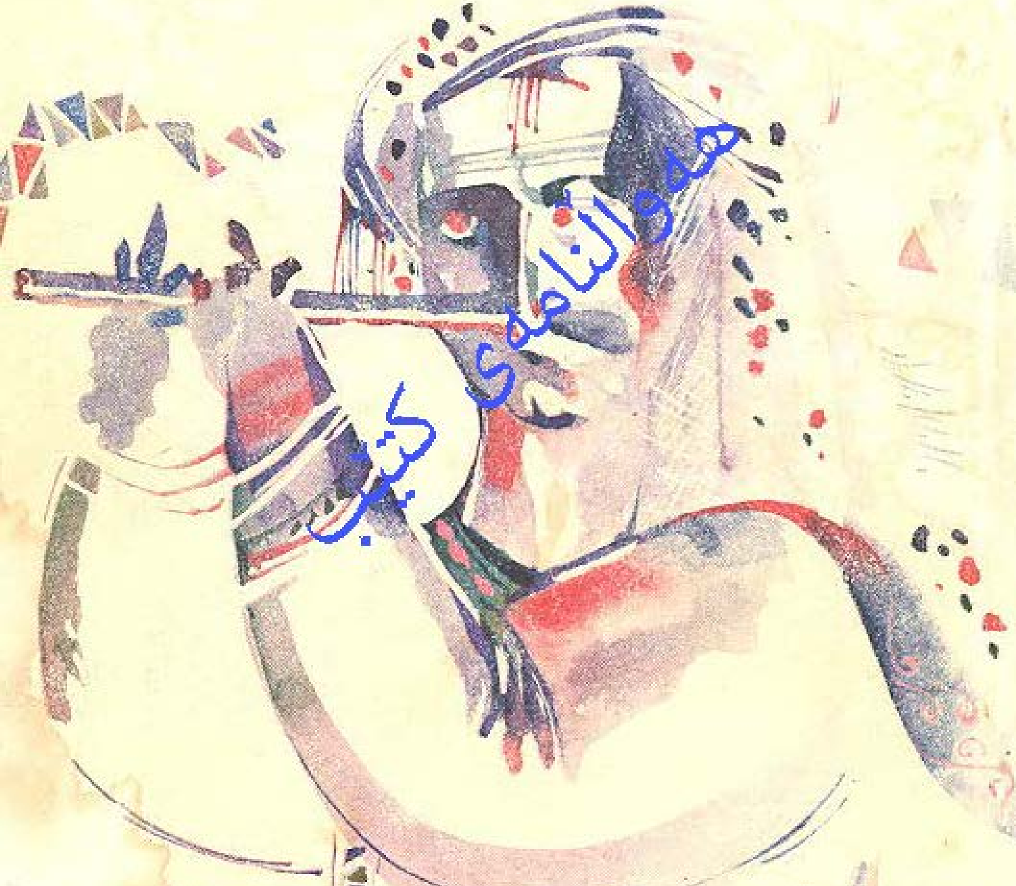

هەوالنامەی کتێب

دوو
سروودی
کێوی

١٩٨٠

١٩٩٣/٨/١١
سولێمانیە

شێرکۆ بێکەس

دوو
سروودی
کێوی

١٩٨٠

١- کۆچ

لەم شەرحی دەردی غوربەتە ، لەم سۆزی هیجرەتە
دڵ وەختە بێ بە ئاوو بە چاوما بکا عوبوور

«نالی»

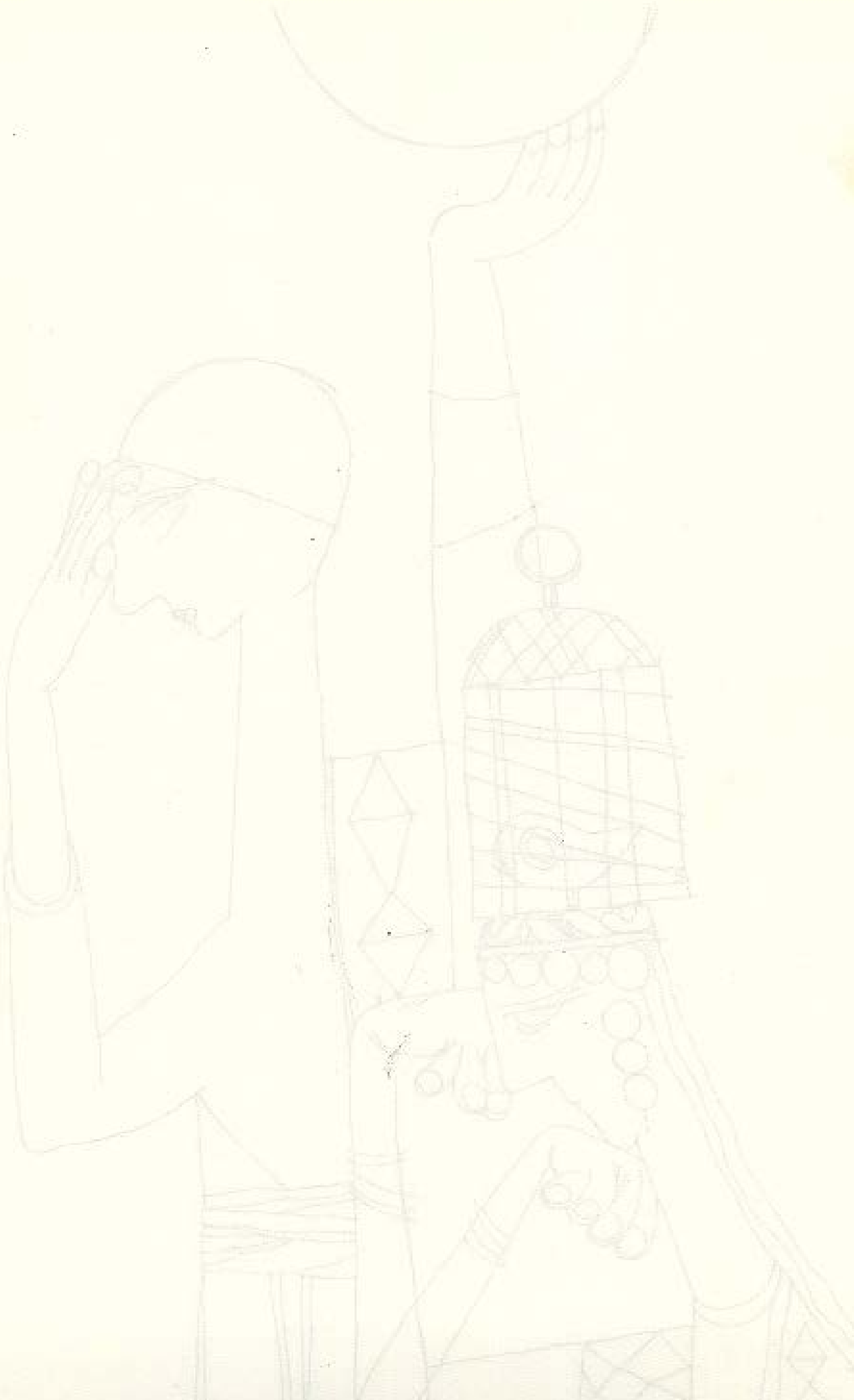

● سەرت بەخشی ی بە ڕەشەباو ئەویش کردی :
بە ساباتی ئەو لووتکانەی
بەسەر پێ دەشتی ئاوێنەی دڵدارانا .
ئەیان ڕوانی
نەت ئەزانی ؟ !
نەت ئەزانی . . سەرت گەواڵە هەورێکە .
ژانی ڕەهێڵەو . . کوڕژنی [1] برووسکەکان ڕای ئەژەنێ ؟ !
نەت ئەزانی . . ئەبێ بچیتە تاریکی ی
چاوانتەوەو . . گریانی خۆت داگیرسێنی ؟ !
وا تۆی ئەویست !
«پەری» بە تەنیا شەونمی بزەی لێوی مانگە شەوو .
دڵۆپی گۆی ورشەداری مەمکێ نی یە .
مژینی دەمی ئارەزووت دامرکێنێ !
پەری . . بە تەنیا قەڵبەزەی

لەشێك نی‌یە . .

بینی پیاوەتی پێوە نی‌ی . .

بیخۆیتەوەو . . بیخۆیتەوە . .

تا تێر ئەبی‌و لەسەر گازی پشت بکەوی‌و ،

بڵێ‌ی : ئۆخەی حەسامەوەو ،

ئەستێرەیەکم دڵنیا لە جریوەی ،

داهاتووم‌و خەو ئەبینم . .

ئەستێرەم‌و . . ئەبعە بازنێ لە دەستی

– پەری‌خان – داو . . بڵێ‌ی :

وەرزی فریشتەیەو . .

کۆتایی هات . . ڕشانەوەی سەرزەمینم

نەء . . پەری خان . . تریفەکەی ئەشبێ بە گڕ

ئەشبێ بە گڕ . . ئەتسوتێنێ !

ئەتسوتێنێ‌و . . خۆڵەمیشی ئیسقانیشت

ئەدا بە دەم زریانەوە . .

نەء . . پەری خان . . ئەشبێ بە خاچ‌و پیاوەتیت

بە بزماری پەنجەکانی

لەسەر سنگی دائەکوتێ !

بۆ . . پەری خان . . فەرهاد زۆرە . .
بەڵام کێ یە ئەژنۆ بە بێستون‌دا ئەداو ،
ڕووی ئاو بەرەو
ئەو زەویانە وەرئەگێڕێ
کە مێروولەی وێرانە خاك . . تێ یان ئەدا ؟ !
● لەم دەمەدا . . هاوێرکردن[2] . . لەنێوانی
شەوخۆبیو . . تاریکەشەودا . . چاوی ئەوێ
چاوێ دەزووی تەماشاکەی ،
بکا بە دەرزیی هەنگاوی ئەو ڕێ یەوە . .
کە ئێش تەقەڵی درووی تێ هەڵ ئەدا !
ئێش ئەتوانێ داڵدەت بدا . .
ئێش . . ئەزانێ ماڵی بەربەیان لەکوێ یە
ملی کام ڕێگەیان ئەگریو چ گێژەنێ ،
ئەپێچێنە ناو دەروونی شەکەتەوەو ،
بەربینی قوربانیت لە کام قولاپ
گیر ئەکەیتو . . بە کام تەوریان ،
شڕزەبیت . . ئەبڕێتەوە ؟ !
● وا پەری خان بەرەو زەنویر[3] لە کەژاوەی

بەهارێکدا . . کەوتوتەڕێ
هەرچی باخە لەگەڵیایە . .
هەرچی دار بەرووی کەژانە . .
مەنزڵ . .
مەنزڵ . .
لەگەڵ ئەودا . . ڕەگەکانیان ئەگوێزنەوە . .
ئەرخەوانێ نەما خۆی نەکا بە چەتری
سەر سەری ئەو . .
بە تارای ئەو . .
ڕووبارەکان لە پێشیانەوە «سیروان»ەو . .
شوێن پێ ی کەژاوە هەڵئەگرن
شەپۆلەکان . . ئاوێنەی پێش دەمی بووکن
سیمای هەزار سەرچاوەیان هەڵگرتووە . .
پەری خان . . ڕۆی . . دووئاوانیش . . لەگەڵیایە
وا گوێم لێیە . .
لە هەڵپەرکێ ی شایی بەفرا
لە سەرچۆپی ی گوڵاڵەدا . .
لە کۆڕی سەمای – باڵێنی – پشکۆکاندا

لە نێوانی ماچی گوڵو هەڵوەرینی
گە
ڵا
کاندا . .
لە نێوانی هاژەی دڵو . . ڕۆخی تەنیای ئێواراندا . .
یەك . . یەك ئەڵێن
● پەری خان . . ڕۆی
«کانی»م . . لە من ئەخواتەوەو . .
لە سپێنەی بنی مندا . .
ڕەنگی زیوینی ئەو هەڵدێ
لەنێوان مەمانی ئەودا . . هەڵئەقوڵێم . .
هەڵقوڵێنم . . شوێن مژینی دەمی فەرهادەکەی ئەوە
کە وشك بووم
وشك ئەبێ
پەری خان . . ڕۆی . . ڕۆشتنی من چارەنووسەو ،
وا لە مابێنی مەماندا هەڵئەقوڵێ . .
● من باڵندەی سەر درەختی
لەشی سەوزی

پەری‌خان بووم
لەسەر لێوی
هێلانەی - دەنگ -م دروست‌کرد
کە لەنجەی کرد
من باڵم گرت
پەری‌خان ڕۆی .. ئەڕۆم ئیتر
هەڵئەفڕێم .. خۆی لە باڵم ئەکاتەوە..
خۆشەویستیی
هێلانەکەم جێ‌ئەهێڵێ
ئەڕۆم . ئیتر هێلانەکەم دەرئەکات
ئەڕۆم . نابێ بنیشمەوە !
● پەری‌خان ڕۆی .. بنار ڕووت بوو
● بۆچی ئەڕواو .. ڕاناوەستێ .
هەتا تویژاڵی برینی گوڵەکانی دێنەوەیەك
دەبا ئەڕواو پشوویەك بات .
● پەری‌خان ڕۆی .. من گوێم لێ بوو
ئارمایی‌یەك ..
کە لە شێوەی دوویشکیکی باڵدارا بوو

که لە شێوەی کوللەیەکی ئاگرینیی

شاخدارا بوو

وای پێ ئەوت :

● ئەبێ فەرهادەکەت من بم

ئەویش نەبم ! . لە دوو مەمك

مەمکێ بۆ من

لە دوو ماچدا . ماچێ بۆ من

● بەری‌خان ڕۆی . کۆچی بەری بۆ ئەوە بوو

هەر دوو مەمکی و . دوو ماچەکەی

بۆ فەرهاد بێ . .

● بیرکەرەوە . بەرەی شەپۆل

لە کێنیی ڕەزبای سەرتا . هەڵبەرەوە

تەمە کۆچی جیاکانەو . دەمو چاوی بەری‌خان‌یش

ئاسمانێکە

باڵدارێکە

ڕووبارێکە . . .

ناونیشانی هەمووتانی لە بینینیا هەڵگرتووە . .

ئەیباو ئەیبا

هەتا ئەیدا بەدەم گڤەی زریانەوە.
ئیستە زریان لەناو دەنگیا..
یەك لەدوای یەك
ناوی هەموو خنکاوەکان ئەنووسیت‌و،
ئەینیّ بە ناوچەوانی خۆرەوە..
● تۆ ئامادەی کە بخنکیّی تا پەری‌خان
هەردوو مەمکی‌و.. دوو ماچەکەی
بۆ فەرهاد بیّ؟!
....
....
....

● سەرت بەخشی‌ی بە رەشەباو،
شەو سوارێك بوو
لە پاشکۆی تاریکی‌ی خۆیدا هەڵیگرتی:
● لەسەر پشتی ئەسپی قەترانی‌ی ئەم شەوە
کۆچ‌وباری هەرچی دڵداری رەوەندە دابەستراوە
گۆرانی‌یەك لەسەر زاری.
لق‌و پۆپە..
دەنگدانەوەی لە ئاسۆدا

لەناو سینەی چەمەکاندا . .
ئەبنە چیرۆك . . ئەبنە داستان :
«کۆچی پارمان . . کۆچی سووری هەڵاڵەیە
کۆچی بەفری فریشتەیە . .
بەهارەو . . خێڵ بەرەو ژوورە
خێڵ . . چرایە . .
چرا چاوی داگیرساوی
ژوور سەری پەری لەیلایە . .
خێڵ ئێمەین و . . ئەم دنیایەش بۆ لەیلایە
تۆش چیت ئەوێ ؟!
● ئێوەم . . ئەوێ
من هاتووم و نانی وشەم
تێشووی رێگەی پەری خانە . .
من هاتووم و ئازاری خۆم ڕائەخەم و ،
تەمی تەنیایی و هەژاریم . .
ئەدەم بە سەری بلندی پەری خان دا
من تارای ئەوم لە تاڵی دەنگی چنی
کە هاواری نێرگزەجار

لە ئاوایی ئاگرەوە .. بۆی هێنابووم
فێری کردم :
بە مشت لەرزەی بوومەلەرزە .
دەربێنم و بیکەم بە قوڕگی هەژاردا :
هەژارینە ..
کۆچی ئێوە .. سەرقافلەی برسێتی ی بن
لەگەڵتانم ..
کۆچی ئێوە .. بارگەی خەمی
زەردو سووری تیا بخەن و .
دەستی درەختی بێ ئاوی تێدا بگرن
لەگەڵتانم ..
خۆشەویستیم : لە کازیوەی هۆرەتانا
سەر دەردێنێ و .. ئەبێ بە پەڵەی
گەنم و جۆی .. ئارەق کردووی . لەشی ئێوە .
گوڵە گەنمی وشەی هەرچی ناو دەفتەری چاومە
لە هیلاکی ی بازووتانا سەوز ئەبێ
ئێوە چاون
ئەچنە ناو چاوی منەوە .

هەژارینە . .
لە هەرلایەك ڕەنگ‌و ڕیشەی ئێوەم بینی .
سەرم لەباڵیا داکووتی
لە هەر شوێنێ
شەپۆلتان‌دا . . کەنارتان بووم
کەناریش بوون . . شەپۆلتان بووم

● من کە هاتم
باران نەنووست‌و نەنووستم
— من نانووم‌و خەوئەبینم —
باران
نەنووست‌و . .
نەنووستم
باران لێوی ئەمەی
نا بە گۆنەی
هەڵبەستێکی ئاوارەوە . .
کە تینوێتی ئەی‌هۆنیوەو . .
برسێتی ی من . . ئەیخوێندەوە . .
«هەموو خوێندنەوەی بارانێ

ئاسمانی بینینی ئەویٚ
هەموو نووسینی هەتاویٚ
گێنگڵی شەوی درێژو . .
ڕێبوارانی سەر زمانی .
ناو دەمی نەهەنگی ئەویٚ
«کۆچی زریان . . لەوکاتەوە دەستی پێ کرد
کە جۆگەلە . . لە سەرچاوەو .
رووبار لە زەریا یاخی بوو . .
کۆچی زریان . . لەو ڕۆژەوە دەستی پێ کرد
کە شمشێری برووسکەکان
چوون بەگژی هەوری تاڵداو .
داوای چاوی گەلاوێژیان لی کرد !»
باران نەنووست و نەنووستم
- من ئەشتووم و خەونابینم -
باران . . دای کرد
وشەم . . دای کرد
با . . هەڵیکرد . .
سەرم . . دایە

سەرم خستە سەر ڕەوەزی[٤]

بەپێوە وەستاوی سەر شاخ

ڕەوەز . . بەرزەو . . تەماشای دامێنی سووری .

پەری‌خانی . . شیرین . . ئەکات

دامێنی سوور . . خۆی هەڵناکات

کاتێ ئەڕوا . . ئەستێرەکان لەدوایەوە . .

لاوك ئەڵێن . .

کاتێ ئەڕوا . . برینەکان

لە ڕەشبەڵەکی تێکەڵێ . . .

نێوان گوڵو خۆڵەمێشدا

هەڵئەپەڕن !

● هۆ . . پەری‌خان

باران ئەزانێ . . بارینم

لەناو خێوەتی شەوگاری غەریبیا

چۆن دائەکات ؟ !

ئەو ئەزانێ . . چیم پێ ئەڵێو . . چی پێ ئەڵێم !

ئەو ئەزانێ

من لە کام پەڵە هەورەوە . .

برووسکەی خۆم بۆ هێناوە

ئەو ئەزانێ . . هەڵمی ئاخەکانی سنگم

لەکام بەرزاییدا بەستی

ئەو ئەزانێ . . لەسەر لێواری پەنجەرەی

کام خەوەوە .

کۆتری سپای منداڵەکان بۆم ئەخوێنن

«دەستیان وەکوو پەلکە گیای سەر .

کەناری ئاوێکی خەمناك

درێژ ئەکەن

چۆن ئەمگەنێ ؟ !»

● دایە ئەبێ جارێکیتر بە سك هەڵمبگریتەوە

لەدایك بوونی ئەمجارەم . .

ئەبێ دوێنێت لەباربەرێت

دایە حەزئەکەم . زیندووبم

بەزیندویی . .

لاوانەوەتم گوێ لێ بێ .

لاوانەوەت . . ئەو باڵندەی گریانەیە

بە دەنووك لەناو پێڵوومدا . .

دەنك . . دەنك . .
فرمێسکەکان هەڵئەگرێت و . .
ورد . . ورد . . چینەی پشکنینی . .
لە نەهێنیی ناوەوەمدا . . ئەگەڕێت و .
ژانەکان . . ئەدۆزێتەوە . .
لاوانەوەت . . قوڵپی تەنیایم سەرئەخا
بۆ سەر نیگای ئەم سەدەیە . .
لاوانەوەت . . بەخۆیەوە ئەمنووسێنێ و . .
بەرمناداو . . بەری نادەم
تا ئاوێتەی ناو قوڵپی یەکتری ئەبین
هەتا ئەمرین !
با گوێم لێ بێت . . لاوانەوەت
وەك منداڵیم . .
سەرم ئەخاتە سەر ڕانی
خۆشەویستیی بێ کۆتاییت . .
وەك منداڵیم . . وەنەوز لەناو کۆشتا ئەدەم
توخوا . . دایە لای لایەکەت بگێڕەوە . .
بملاوێنە . . بملاوێنە . .

تەماشاکە . . کە ئاو ئەڕوات
پەلی هەموو درەختەکان
شۆڕن بۆ ماچ . .
دە ماچمکە . . من ئاوی تۆم
ئاوی تۆ نیم ؟ !
ئەی من تاڵی ئەو ڕنووی قژەت نیم
کە هەواری بی‌کەسی‌یەو .
خوری تەشی‌ی زەمانێکە .
زام ئەیڕێسێ‌و . . ئەیکا بە پەردەی
سەر چرپای بووکی ناکام ؟ !
تەشیت بادە . . ئەوە سەری گلۆلەی ژانەکەم
لێت ونئەبم . .
● تەماشاکەو . . ببینەوە . .
لەو هەورەدام . . کە منداڵی‌ی لێ ئەباری
لەو هەورەدام . . کە پەری‌خان
سواری کەژاوەکەی بووەو . .
بە ئاوزەنگی چەخماخەکان
ئەدا لە بن‌سکی ئەسپو . . نێسکە [٥] ئەکاو .

هێندە نابات

لە بازنەی ئەم زەمانە دەرئەپەڕیو .

ئەڵێ . . کاتی . . غاری

دەنگ‌و بڵێسەو . . شەپۆلە

کاتی غارە . . غارە . . غارە . .

● دەس بەرنەدەی هەڵەمووتە [٦]

دەس بەرنەدەی هەوراز ڕووتە

ئەم هەورازە . . بەرازێکە

شفرەکانی خۆی چاندووە . .

ڕێ شفرەیە . .

●

بەتەنیا ئەم توولەڕێیە جێگەی غارە

دەس بەرنەدەی

مەلاس . . مەلاس . . جیڕ بەرەوە . .

دەس بەرنەدەی !

● کێ ئەزانێ جارێکی‌تر ئەتبینمەوە ؟ !

جارێکی‌تر دەنگم سەر ئەکاتەوە سەر .

سەری گوێ گرتنت ؟ !

لەم وەرزەدا . . کە خێڵ بەرەو زنویر ئەڕوا

لەم وەرزەدا . . کە هەناسەم
سیروان لەگەڵ خۆیدا ئەیبا
ئەیبا وەکوو ئەو چڵانەی
بەشوێن لق و پۆیدا ئەگرین !
ئەیبا وەکوو . . ئەو چۆلەکە خنکاوانەی
نە خوێندیان و نە تەماشای دنیایان کرد !
کێ ئەزانێ ئەتبینمەوە ؟ !
تا لە زنەی(٧) نیگاکانت بخۆمەوەو بڵێم ئۆخەی ،
● ون نەبوویت و گەڕایتەوە . .
ئەزانی بۆ ؟ !
من دایکم
هەر ئاوی کانیی چاوی تۆ لای من ئاوە
هەر خۆشەویستیی شاری تۆ . .
لای من خۆشەویستیی ناوە . .
● کە جێم هێشتووی
بۆ ئەوەیە جێت نەهێڵم !
کەی وا نەبووم
باران . .

نانویٚو .

منیش نانووم

کەی وا نەبووم ؟ !

«شوێنەواری دارستانێکی سووتاوەو پەلْ ئەکوتیٚ

بۆ درەختی یادەکانی .

هەر لەوێدا . . گریان گەلاٚی ئەو یادانە

لەبەر ترووسکەی ساباتی شەوگارێکدا . .

ئەشواتەوە . .

کە من شایەتی کوژراوو نەکوژراوم» . .

ئێوە ئەڵێن . . بیرکەرەوە

منیش ئەڵێم . . بیرکەنەوە . .

باران نەنووستو . . نەنووستم . .

کاتێ هاتی و لەگەڵ خۆتا ئەو شەوانەت هێنایەوە

کە پێکەوە لە بن سێبەری ئاواتی درەختێکدا . .

لەگەڵ هەژاری دنیادا دائەنیشتین . .

خەو . . ڕەنگاوڕەنگ . . لە دڵمانا یاری ئەکرد

ئەمانبینی : بەفری سەوزیان تیا ئەباری

ئەمانبینی : با . . ڕەنگدارە . .

شینە : مۆرە . .

لە یەك کاتا . . ئەمانبینی :

دیجلە . . چاومان ئەخواتەوەو . .

زریباریش گوێ ڕائەگرێ

لە یەك کاتدا . . هەتاو بووین‌و سیبەریش بووین

لە یەك کاتدا . . پێکەنین‌و گریانیش بووین

باران . .

نەنووست‌و نەنووستم . .

شەوگار ڕۆژ بوو . . ڕۆژیش شەوگار . .

باران ئەی‌وت :

● بۆ ئەوەی گوڵە گەنمێك

لەناو لەشی هەتاوەوە . .

سەر دەربێنێ‌و دەستی تانگۆی .

شەماڵ بگرێ‌و پێ‌بکەنێ . .

ئەبێ جارێك لەناو هەڵما

توانەوەی خۆم ببینم‌و .

جارێکی‌تر لە بارینما . . ژیانەوە !

منیش ئەم‌وت :

● من لە تۆوە فێربووم کە چۆن
مەرگم بکەمە بێ پلیکەو .
داهاتوومی پیا سەربخەم !
باران
نەنووستو نەنووستم
کاتێ هاتیو . . خەوەکانت . . خەوەکانم
ڕەوانەوە . .
هەر دەنکی ڕەنگێ کەوتە ژێر
پیلاوێکی ئاسنەوە . .
کوژانەوە . . خەونەکانمان . . وەك گوڵ ئەستێرە .
ساتێ بوو . .
کوژانەوە . .
کاتێ هاتیو لەگەڵ خۆتا
وێنەی شیرینت بۆ هێنام
شیرین وایە ؟ !
شیرین تەنیا یەك شیرینە
شیرین وایە ؟ !
تۆ بیبینە . . ئەم شیرینە . . دەستەکانی

لێ

بۆ

تە

وە . .

چاوەکانی لەگەڵ پێڵووی :

جو

ێ

بۆ

تە

وە .

تۆ بیبینە لێوی نافڕێ و ناگاتە من ؟ !

کوا شیرینە ؟ !

● فەرهاد شیرینی وات ئەوێ ؟ !

● فەرهاد ڕووبارێکت ئەوێ

دەرەختی خۆی بخنکێنێ ؟ !

● فەرهاد . . باڵدارێکت ئەوێ

هێلانەی خۆی بشێوێنێ و .

ڕازی بێ بەوەی کە نەفڕێ ؟ !

سەرم بەخشی ی بە باران ئەویش کردی
بە لافوی و ڕژایی یە ئەو .
دۆڵ و هەردو کەژانەوە . .
کە ئەهەنگیان تیا قووتئەدا
باران
ئەتووست و .
ئەتووستم . .
سەرم . . سەنگەری بوو . .
لەگەڵ - با - دا بەری ئەکەوت
ئیتر پڕمکرد بە دڵاو هاویشتمە ناو :
لافاودوە . .

● لافاو . ببە
ئەو ناهێڵێ وەنەوز بدەی
لافاو ببە
ئەو ناهێڵێ سەری فەرهادکوژ بنری بە :
لەشی سپی شیرینەوە . .

● شەو سوارێک بوو . .
لە پاشکۆی تاریکی ی خۆیدا سواری کردم

من مردمو من نەمردم !

● دەس بەرنەدەی

کاتێ غارکردنی مەرگە

دەس بەرنەدەی

ئاڵێرەوە .. شاری مردن وەك دووریشە .

نزیکیشە !

دەس بەرنەدەی !

● لە ...ورەی گێژەندامو ئەم سەدەیە

گێژەدا

● لە گێژەندا .. هەلویستی ...ۆت بدۆزەوە .

● ئەم گێژەنە .. سوو...ەوەی

ترسە بەدەوری مردندا

لەم جێیەدا .. کەشتیکەی نوح

سەربەرەوژێر ئەبێتەوە ..

لەم جێیەدا

ئاو .. هەناسە .

لە سنگی خنکاودا ئەدا

کەی سوندوباد ئەگەیشتە ئەم گێژەنە

کەی ؟! کەی ؟!

« بە لێواری مەرگی مندا پیاسە ئەکەن

وا ئەخنکێم .. ئەمبینن و بەلام باسی

خنکاو ئەکەن

دەرمبێنن .. پیاسەی ئەو سەر تەواو ناکەن

من ئەخنکێم .!.

دەرم بێنن .. دەرم بێنن ! »

● کێ هەناسەی هیچ خنکاوێ هەڵئەمژێ ؟!

ئەی هاواری خنکاوەکان

کێ دێ لە ئێوە بپرسێ

ئەمە زەمانی .. خنکانی

ئەستێرەبەو .. شایی زەلکاو ..

● ئەمە سەردەمی کۆچی ڕووبارو پەری خانە

ئەی پەری خان

هەردوو دەستم .. سەولی

ناو کەشتی ی ڕەوەندی

نیگای تۆبە ..

بە نیگاتا من خەلوەتم

لە نیگاتا من گۆرانیی .
ئەو ڕەزانەم هێشووی وەرزی .
بەخشندەیی زەمین ئەگرن
ئەی پەری خان . . زەمین تۆیت‌و .
تۆ زەمینی . .
ئەی پەری‌خان . . لێم گەڕێ با :
سەمای مردن لەسەر ئەو لووتکانە بکەم
کە بە ترس داپۆشراون
لێم گەڕێ با . ئەم کڵپەیە
لە ئۆیەرێنی . . سووتانا
دەس‌بکاتە ملی جەڕاوی ناویەتم
لێم گەڕێ با :
لەسەر شانۆی پەراسووی خۆم
حاڵم لێ بێ‌و .
بە گڕەوە . . بچمە ناو دڵی یەزدان‌و .
ئەو ڕاستی‌یە . . بدۆزمەوە . .
کە لە خولیای .
نەسرەوتی ناو سەرما ئەژی

لێم گەڕێ با . . هەموو جارێ

لەدایك بوونێکی تازە

مەرگی تازە . .

ببینم و ببیسم و خۆر لە دۆرگەی .

نەهێنیدا . . بێنمە دەرێ و .

نەخشەیەکی تو بۆ گیانم بکێشمەوە !

« کە ئەچمە ناو مردنەوەو ڕائەوەستم

قەنارەکان ڕائەکەن و پەتەکانیش

خۆیان گرموڵەی

بەرپێم ئەکەن

کە ئەچمە ناو مردنەوەو سەرنج ئەدەم

بە چاوی خۆم . .

لەدایك بوونی – نەهێنیی – تۆ ئەبینم

خوا ئەبینم

دێت و یەك . . یەك

دڵی ئەستێرەکان ئەخاتە ناو .

لەبی دەستم » .

کەی وا نەبووم

باران نانوێ‌و .

منیش نانووم .

باران خۆی‌کرد به دەرووغا . لەناو بیرما زەمین هەستایە . سەر پیان‌و بانگی لێ کرد . بێشەی چڕی ڕوانینی من . شاری نەدۆززراوەی تیایە . من دڵدارم ئەی پەری‌خان . من دڵدارم . درەختەکانی ناو گیانت ئەنووسمەوە . کەژەکانی ناو بینابیت ئەخوێنمەوە . دە تۆش گیانە . بمنووسەوەو بمخوێنەوە . لەسەر لەشی هەر گەڵایەك . کە ئەوەری‌و کە ناوەرێ . بمخوێنەوەو بمنووسەوە .

● لە کەیەوە تۆ «سیزیف»ی‌و ئەم جیهانەش .

بەردەکەتە ؟ !

لەکەیەوە تۆ «زوربا یت‌و بوومەلەرزەش .

سەماکەتە ؟ ![1]

بیرت نایە هەروەك مردن بیری نایە

لەکوێ بووە ؟ !

بیرت نایە هەروەکوو ئاو بیری نایە

بۆ یەکەم‌جار

ژانی بە کام ئۆقیانووس‌و .

زەریاوە . . گرت ؟ !

● بیرم نایە . . بەڵام ئەوەندە ئەزانم

بە یەکەوە من سیزیف و زۆرباو مەرگ و

ئۆقیانووسم !

باران نەنووست و . .

نەنووستم

نیسان هات و گوڵی چاوی گوندەکان و شارەکانی

دا لە یەخەی مێژووی زەمین

لە کۆتایی ڕۆژەکانی نیساندا بوو . .

چووم بەپیری ئەو جۆگەیەوە . . لە لێڵی

دەم و چاویا . .

ئەو سوێسکە کوژراوانەی بەرەو کەناری ڕائەدا

کە گۆریچەی یادگاری

گریانم بوون . .

بەیانی یەک . . لە کۆتایی ڕۆژەکانی نیساندا بوو . .

شەوەزەنگی

لەناو دەمی

ئەژدیهاوە . .

کەوتە خوارێ

بەیانی بوو .. خۆر ئاوا بوو

● هات .. هات .. هات

بوومەلەرزە – قیژە – ئاگر – دووکەڵ – خوێن –

خۆڵەمێش ! !

ئەی نیسانی گوڵی ڕەش‌پۆش چیت لێ کردم !

● سەرت بەختی ی بە ڕەشەباو .

چوویتە ناو چاوی مەرگەوەو ،

چرای گریانت داگیرسان ..

چرای گریان

ڕەنگی شەوقی

لە مانگی کوژراو وەرئەگرێ

تۆ لەبەریا .. دابنیشەو .

«لۆرکا» بێنە تەنیشتەوەو .

ئەوسا وەك ، دوو

جووتە سەروو

هەڵچن .. هەڵچن .. هەڵچن ..

هەتاکوو مانگ

له باوه‌شی شیعر ئه‌گرن !

باران ئه‌نووست‌و ئه‌نووستم

ئه‌م زریانه له «گلگامش»ی[9] کاروانیا

قاره‌ی توّفان ناونووس ئه‌کات .

ده‌رگای داستان‌و ئه‌فسانه .

له‌سه‌ر «ئه‌نکیدوّ»ی هاوریّ‌ی ئه‌کاته‌وه .

- توّش «پیره‌که‌و زه‌ریا که»[10] . به
- به‌رینه‌وه . . له‌م توّفانه

پردیکی چه‌خماخه‌ی ئه‌ویّ

- توّش «بوراق»[11] به !

« بووم به بوراقی په‌یامی سووتاوه‌کان . بووم به پیره‌و به زه‌ریاکه‌ی . ناو روّمانی کوّچی ئه‌محاره‌ی په‌ری‌خان . کیوه‌کانم له‌ناو وره‌ی خوّمدا مت‌کرد . کیوه‌کانم .

به‌سه‌ر وشه‌مدا هه‌لگه‌ران . له نیرینه‌ی ترسا ژنام .

من زمانی‌خه‌نجه‌ری بووم خوینی کیلانه‌که‌ی خوّمم ئه‌لسته‌وه‌و هه‌موو روّژی چاوه‌روانی .

هاتنی کفنی خوّم ئه‌کرد . هه‌موو شه‌وی چاوه‌روانی . ته‌ورداسی برینه‌وه‌ی خوّمم ئه‌کرد

● بڕۆ . . بڕۆ . . تا ئەگەیتە دوو ڕیانێ
یەکەمیان بە دەستە ڕاستا . . ڕێگەی هاتە
تۆ . . مەیگرە . .
ملی چەپیان بگرەو بڕۆو بەری مەدە . .
تا ئەگەیتە کانی و ئاوێ . . لێی لا مەدە . .
بڕۆ . . بڕۆ . . دەشتێکی دەرزیت دێتە ڕێ
تۆ هەر بڕۆ . . بەرەو دووا نەگەڕێیتەوە . .
تۆ هەر بڕۆ . . تا ئەگەیتە بەر ئەشکەوتێ
بچۆ . . ژووری
لە نێوەیدا . . خۆت مەلاس دە . .
کە تەماشات کرد ئەبینی :
لە کەناری ڕووبارێکدا . . دەلەدێوێ لێی نووستووە
مەمکێکی داوە بەم شانیاو .
مەمکێکی تر بە ئەو شانیا
هیچ دەنگ مەکە . .
ئاوی ڕەش دێت . . هیچ دەنگ مەکە
ئاوی زەرد دێت . . هیچ دەنگ مەکە
ئاوی سەوز دێت . . هیچ دەنگ مەکە

که ئاوی سوور هات . .
بچۆره پشت سەرێوه . .
ترست نەبێ ، شمشێرەکەت هەڵکێشه
تا ئەتوانی . . دەست هەڵبڕه . .
دەست هەڵبڕه . .
بەرەو کاژەڵاکی سەری
دایوەشێنه . .
دایوەشێنه . .

● ئاوی ڕەش هات
ئاوی زەرد هات
ئاوی سەوز هات
بەڵام ئاوی سوور هەر نەهات
بۆچی نەهات ؟ !
بۆچی نەهات ؟ !

● بۆ ئەوەی ئاوی سوور بێت و شمشێرەکەت بوەشێنی
ئەبێ سەرچاوه ، له خوێنتا هەڵقوڵێنی
به دەماری ڕەگەکاندا شۆڕبینەوەو .
لەناو خۆرێکی تازەدا سەر دەربینی

بۆ ئەوەی ئاوی سوور بێت و شمشێرەکەت بوەشێنی
ئەبێ لەشی مەرگ و ژیان
بەیەکەوە ڕاوەشێنی !
دایە . . دایە . . من ئیستاکە دووکەڵێکم
لەشوێن برینی خۆمەوە هەڵئەستم و بەو دووکەڵە
شەدەی سەری ئەم لووتکانەت بۆ ئەبەستم
دایە . . ئیستە چادر منەو من چادرم
خۆم هەڵئەدەم
لەناو کڕێوەی . . خەمی سەر دەم و چاوی
هەژاراندا . . خۆم هەڵئەدەم . .
هەڵم ئەدا . لەسەر ئازاری باڵ کەوتووی
پێ دەشتی زام هەڵم ئەدا !
چادر . . چادر . . چادر . .
شارە مێروولەی دەرکراو . .
هێلانە بۆ پەڕەسێلکەی باڵ کراوو دەنووک کراو . .
چادر . . چادر . . لانە بۆ کەرویشکی گیراو . .
چادر . . چادر
دەرزی‌ی سەرما – پەراسووی سپل – کۆشی بەفر –

نانی گریاو – سیمای وەریو – چاوی مردن –

گۆڕستانی ! . .

سەرەت بەخشی بە باراند . .

گازەرەی پشتی خۆرە . .

ڕاکێشانت بۆ بردنەوەی گرەوەکەی

تیر هاوێژە ! . .

ئەی نازانی تۆ کەوانیت ؟ !

ئەی نازانی کە حەوت ساڵ بوویت .

باوکت کەوانێکی تر بوو

بۆ تیر هاوێژ

ئەی نازانی . ئەی نازانی

تۆ کەوانی ؟ !

● کەی وا نەبووم
باران نانوێو .
منیش نانووم . .
ئەی «پەری‌خان»ی ولاتی خۆلەمێش و گوڵەباخم
تۆ دڵخوازی هەموومانیو . هەموومان تۆین
تۆ باسکی ئەو قەڵەمانەی . .
باوەش ئەکەن بە بانگەوازی دوارۆژدا .
تۆ دڵخوازی فەرهادێکی
لە بیابانی مێژوودا . .
لەبەر داکردنی تەورا . .
بەژێر لێزمەی تێزاب‌و بەسەر دڕکەزی مردندا . .
باز ئەدات‌و بۆ ئەو کارێزە ئەگەڕێ
کە گڕی تینوێتی . مەلی . مەمکەکانتی .
تیا بشکێنێ . .
ئەی «پەری‌خان»ی ولاتی خۆلەمێش‌وگوڵەباخم
ئێمە بەتەنیا هەر نیگای تۆ شك‌ئەبەین
خۆت لەناو گێژی تۆفاندا وەستاویت‌و چاوت لی‌یە :
دڵدارەکانت . دەرئەکەن

دەرمان ئەکەن و ژێرپێ یان

بە قەراغی دەم و چاوو لووتمان ئەسڕن

● میز ئەکەنە ناو پشت مل و دەسمانەوە . .

● بە میز «فەرهاد»یان لەسەر کارتۆنی ،

بەتاڵی ی ، ویسکی کانیان . . بۆ ئەنووسین

● لە قەراغی ڕێ و بانیشا لە چوارچێوەی

قوڕو لیتەو . . تۆزو خۆڵی . .

تویتاکانیان . . ئەگرتین !

ئەی «پەری خان» ئەمانەوێ خۆشەویستیت

وەکوو نان بیەخشینەوە

وەکوو منداڵ بیگرینە کۆڵ

وەکوو گوڵ بیکەین بە چەپك

وەك شیعر بیخوێنینەوە . .

● گوێیان بە لۆکەی تاریکی ی ئەئاخنن

تف ئەکەنە ناوچەوانی

نان و منداڵ . .

گوڵ کوێر ئەکەن

قاچی شیعر ئەبڕنەوە . .

چاوت لیٚیە : جێگەی زمان ئەگوێزنەوەو .
مۆری ئەکەن

● ئەیانەوێ . . ئەوان بەتەنیا مۆخی . . کایانیان
بۆ خەڵك ئەوێ .

● ئەیانەوێ . . ئەوان بەتەنیا چاوی شووشەیان
بۆ خەڵك ئەوێ

پاسەوانێ ، بەڵام نووستوون
پاسەوانێو ئەتدزن
پاسەوانێو کچێنیت لەسەر مێزیان
جوکەرێکەو . .
پاسەوانێو . . . .

....

● چاوی خۆتەو ئەبێ بڵێی چاوم نییە
گیانی خۆتەو ئەبێ بڵێی گیانم نییە !
ئەی پەریخان
باران نەنووستو ،
نەنووستم . .
بەڵام چبکەم . . پێت نەگەیشتم ؟ !

سەرم بەخشی ی بە بارانو شەو سوارێك بوو
لە پاشکۆی ڕەشەبای خۆیدا سواری کردم
بەڵام چبکەم
پێت نەگەیشتم . . چبکەم ! . . چبکەم !
ئەی پەری خان
بەیانی یەك . . کاتێ هەستام
کاتێ زانیم . . کاتێ ڕوانیم
– لەو بەرەوە –
خۆشەویستیت بۆتە شووشەی
«آب جۆ» یەکی خاڵی و لەسەر سەری .
فەرهادەکەت . . بە نیشانە ئەیێنێنەوە . .
تەق
تەق
تەق
تەق
ئەیێنێنەوە . . ئەیشکێنێ
ئەیشکێنێ . . ئەیێنێنەوە . .
ئەی پەری خان

بەیانی‌یەك . . كاتێ ڕوانیم . . كاتێ زانیم
خۆشەویستیت
بۆتە تەپڵەكی جگەرەو .
نێرگەلەی بەردەمی ئەوان
قوڵپ
قوڵپ
قوڵپ . . ئەی‌مژنەوە . .
بەیانی‌یەك . . كاتێ هەستام . . كاتێ ڕوانیم
– لەم‌بەرەوە –
خۆشەویستیت . . بۆتە قاسەو فرۆشگایەك
بە كلیلی . .
جومگەی فەرهادێكی كوژراو
لێ‌ی نیشتوون‌و . . ئەیكەنەوە . .
فڕان
فڕان
فڕان
فڕان . .
ئەی پەری‌خان باران نەنووست‌و نەنووستم

بەلاّم چبکەم پێت نەگەیشتم . .
کاتێ هەستام . . لەژێر سمی ئەو ئەسپەدام
که سواری بووم
کاتێ ڕوانیم . . لەبەردەمما
ئەستێرەی ناو خەونەکانم
پەلکە گیای سەر پەنجەکانم
بەدوای یەکدا . .
وا : هە . . لّ . . وە . . رین . .
کاتێ زانیم . . ملم لەژێر هەرەسی لەشمایە
لەشم لەژێر دنیادایە . .
داو . . داو . . داو
کاتێ زانیم . . هەردوو دەستم
جێم ئەهێڵن . .
هەردوو قاچم . . جوێ ئەبنەوە . .
دانەکانم . . بوونە مشار
نێرگەی پشتم ئەبڕنەوە . .
لەولامەوە . . پێچکەی سەرم ئەڕواو ئەڕواو . .
بە سکما خل ئەبێتەوە . .

لەم‌لامەوە . . زمانی خۆم ئەمنووسیت‌و .
لەولاوە . . ئە مـ سـ ڕ ێـ تـ ـە وە . .

هەرەس

هەرەس

هەرەس

هەرەسێکە هەرەس ئەکا بەژێرەوە

هەرەسێکە هەر دێت‌و دێت‌و دێت

نابڕێتەوە . .

نابڕێتەوە . .

● ڕاکە . . ڕاکە . . ڕاکە

سێبەری خۆت بگرەرەوە .

● چاوی خۆتەو ئەبێ بڵێی چاوم نی‌یە . . .

● ئاوی ڕەش هات . . ئاوی زەرد هات . .

ئاوی . . بەڵام ئاوی سوور هەر نەهات

بۆچی نەهات ؟ !

بۆچی نەهات ؟ !

● بابە کوانی دەستەکانت بۆ جێت‌هێشتن ؟ !

بابە ئێمە ئەچین بۆ کوێ ؟ !

بابە بۆچی دایکم ئەگری؟ !

● بۆچی ؟ ! بۆچی ؟ ! بۆچی ؟ !

● لە دواساڵدا

فەرهادێکی کوژراو وتی :

لەبەرئەوەی «هەرەم»ەکە لەسەر نووكو

سەر بەرەوژێر دانرابوو

هەرەس وابوو ، زەویش

بنکەو ڕەگی ئەویست

تۆفانەکەش زەریاوانی

چەند خوابەك بوون

خوفۆی گەورە

خوفۆی

بچووك

خوفۆی

قرە

● داربووشیش دەنگو سەری لێ دزیبووین

بۆیە کاتێ هەرەم ڕووخا

ئەهەنگەکانی داستانو دەر داستانی

ئەم سەدەیە کۆبوونەوەو .
تۆفانەکەیان هەڵمژی
کێش مایەوە
چیش مایەوە
چوون بەناخدا
چوون بەناخدا
تەڵە .. تەڵە
داو ... داو .. داو
● شێت بووم .. شێت بووم
● کێ ئەزانێ جارێکی تر ئەتبینمەوە . .
تا لە زنەی نیگاکانت بخۆمەوەو .
بڵێم ئۆخەی نەمردیت و .
گەڕایتەوە ؟ ! ئەزانی بۆ ؟ !
چونکە هەر ئاوی کانی ی چاوی تۆ
لای من ئاوە . .
چونکە هەر خۆشەویستی ی شاری تۆ
لای من خۆشەویستی ی ناوە . .
باران ئەنووست و ئەنووستم

لە سێهەم ڕۆژی پرسەما
لە شارێکدا . . کە هی خۆم بوو هی خۆم نەبوو
من مەزاتی
کفن و تاتەشۆرو
دارەمەیت و کێلەکانی خۆمم ئەکرد . .
پڕ بە دەمی زوورەکان و هۆڵەکانی
کۆشکی سپی . . هاوارم کرد . .
لە بازاڕدا . . هاوارم کرد :
« وەرن بیکڕن . . بە چارەکە مایە . . بیکڕن
وەرن . . کاکە . . وەرن . . بیکڕن :
ئەوە جاجم . لێفەو دۆشەك .
کومبارێك و پرێمزێ
ئەوە چوار قاپ و مەنجەڵێ
ئەوە لانکە . .
ئەوە . . کڵاوو جامانە . . .
ئەوە . . شیعر . . سێ دیوانی شێرکۆ بێکەس
وەرن کاکە . . وەرن . . بیکڕن »
● کاکە ئەمە لە چی ئەدوێت ؟ !

● ئاگر . . زریان

● وێڵیکه بابه وێڵیکه . .

● ئەوە قۆری . . ئەوە کڵاوو جامانه . . ئەوە . .

● تۆ ئەوان بەرە «شەمیران» دوایی خۆم دێم . .

ئەی قاسەکەت بارکردووە ؟ !

ئەی خاکەکەم . . خاکی پەری

بۆ لەمەودووا . گەر پیشانگەی

تابلۆکانی خۆم کردەوە . .

خۆ تێم ئەگەیت

خۆ پێم ناڵێی : . ڕەنگەکانت . . وشەکانت

خنکاوی ناو تەم و مژن

نازانین . . چاویان تیا دەرکەین

ئەی شارەکەم . . شاری پەری

من تێت ئەگەم . . تۆش تێم بگە

دوای ئەم کۆچەو . . ئەو زریانە

بێ مەکەنە . . ئەگەر تابلۆیەکم وابێت :

« لەدەرەوە . . بێ چوارچێوە

لایەکی کەوتۆتە خواری

بزماریکی تیلاً شیوەش بەسەر دلیا داکوتراوە
لەناوەوە : ڕەش .. ڕەش . ڕەش
سەری سەگێك وا بە لەشی بزنێکەوە
سەری بزنێ وا بەلەشی ئەسپێکەوە ..
لەبی دەستێکی بی پەنجە .
کێویلك لەسەری نووستووە
لە گۆشەی دەستە ڕاستیشدا
مشکێك بەلام مشکی ڕاستیی
بە قرتەقرت
ڕەنگی تابلۆو .. تابلۆ ئەخوات»
ئەی پەری خان .. تۆ چەپکە قژی ، دەسکەنەی هەلکیشراوتم بدەری .
تا لە گوڵدانی گریانا هەلیبگرم ، بمخەرە ناو دۆزەختەوە .
تا خەلاتی سووتاندنم ، بکەم بە بەرۆکی مەرگا .
ئیستا بی بینایی ئەڕۆم ، پەل کوتانم لیدانی سەوڵە لە گۆمی هەلمژراودا ..
ئەی پەری خان
باران نەنووستو نەنووستم
بەلام چبکەم پێت نەگەیشتم ..

ئەی پەری‌خان
یەك . یەك یەخەی
نەخشە گەورە گەورەکانی دنیام گرت‌و .
هاوارم کرد :
پەری‌خانی هەموو دنیا بە فەرهادی خۆیان گەیین
ئەی پەری‌خانی من بۆچی پی‌ی نەگەیی ؟ !
قیژاندم بەسەر هەموو جیهاندا .
لە بێژنگی قیژەمەوە
دەست‌و پەنجەی وردیلەکان . .
کەوتنە خواری‌و . .
ڕاست‌بوونەوەو چوون بە چاوی
ئەو پەیکەرەی
لەبەر دەروازەی «نیویورك»دا
شان‌و ملی سوڵتانەکان ئەشێلێت‌و .
بەم دەست گڕی هەڵگرتووەو . .
بەو دەستی‌تر . .
خۆڵی ئێسکی دڵدارەکانی سەربەستی‌ی
پێدا ئەکات . .

هاوارم‌کردو . . له شه‌وی هاوارمه‌وه . .

ریز . . ریز . .

میخی هه‌موو چادره‌کان هاتنه‌ده‌ری و . .

خۆیان به سنگی شانۆی گشت

والی‌یه‌کانی ئه‌م گێتی‌یه‌دا داکوتی

به‌لام په‌ری ئه‌مه سه‌ده‌ی بی‌ده‌نگ بوونه

له سه‌ربڕینی . . باڵنده‌ی بی‌هێلانه

باران

ئه‌نووست و . . ئه‌نووستم

به‌لام چبکه‌م . . ئه‌ی په‌ری‌خان

پێت نه‌گه‌یشتم . . .

گه‌رامه‌وه . . .

هاتمه‌وه سه‌ر ماڵی چۆڵی ژانه‌کانم

وه‌کوو کراس من گینگڵیان له‌به‌رئه‌که‌م

له‌گه‌ڵ ئێشدا وه‌کوو ئاشقه‌و ماشقه

تێك ئالآوین . .

له‌گه‌ڵ خه‌م‌و ته‌نیاییدا . . به که‌ناری خۆرنشینا

پیاسه ئه‌که‌ین

لێك تیر نابین

ئەو گۆرانی ی – کۆچی یارم کۆچی سووره –م بۆ ئەلێت و .

منیش دوا هۆنراوەی پایزی ناو . .

چاوانی هەڵوەریوی تۆی

بۆ . ئەخوێنمەوە :

گەڵای تەماشات بۆ وەری و کەوتە ناو مشتی هەناسەی

تەزیومەوە . سینەم چاڵە خەزانی بوو . لێوان لێو بوو .

لەو ئاخانەی وەکوو بێچووە چۆلەکەی بەر دەنکە تەرزە

خزابوونە پاڵ یەکتری و . هەڵلەرزینیان ، وەکوو دەسماڵی پوولەکەی

کلووی بەفر . ئەدا بە شانی درەختە ڕووتەکاندا . .

پەری ناوت وشەیەك بوو . . بەلام زمان تیا ون ئەبوو

جارێکی تر لەکوێت بێنمەوەو . دەم بنێم بە ڕووناکی ی گەردنتەوە .

لەکوێت بێنمەوە تا واشەی شەوی ڕەشم . لە بەریا

سەر بڕێت و . ناوچەوانی داگیراوم دیسانەوە هەڵکەبێتەوە . .

پەری ناوت یەك وشە بوو

بەلام هەرچی فەرهەنگی شاخ و پێ دەشتە

لە نیگاتا نەخشەی ڕێنومایی و هیوای

بینایی یان ئەدۆزیوە . .

گەلای سەرنجت بۆ وەری و کەوتە ناو هەناسەمەوە ؟ !
من هەناسەم ئیستە سووتووی پەراسووی خۆم
بە با ئەکات . ئەی لەیلاکەم . ئیستە ناخم
پەرە سیلکەی وشەیەکە بیٰ هێلانە
نزم ئەفڕیٰ . بەر سنگی خۆی
بە ڕوومەتی گوڵاڵەکان سوور ئەکات و .
لە ئاوێنەی نامۆییدا خۆی ئەبینی
لەناو باوەشی گریاندا .
گویٰ بۆ دەنگی خۆی ڕائەگریٰ
گەلای سەرنجت بۆ وەری و کەوتە ناو مشتی هەناسەی
تەزیومەوە . تۆ گۆرانیی ڕەنگاوڕەنگی خەوی کەژ بووی ،
پرچت ڕێژنەی بارانیٰ بوو
بە شان و ملی شەبەقا شۆڕئەبۆوەو
لەسەر کەمەری بنارە چاوسەوزەکان
ئۆقرەی ئەگرت
ئەی پەری گیان . .
جارێکی تر . لەکوێت بێنمەوە بۆ ئەوەی
بمرژێنی لە لەشی ئێوت ، هەروەکو گوڵ ئەستێرەیەك

بمدەی لە بەفرو تریفەی مەمکەکانت
لەکوێت بێنمەوە بۆ ئەوەی :
ساتێکیش بێ . . سەرخەو لە دەنگتا بشکێنم
ساتێکیش بێ . . لەناو ماچتا
من بە باڵی گڕتی بەربووی قەقنەسی لێو
خۆڵەمێشی ئێسکی ئێستەم داگیرسێنم .
گەڵای سەرنجت بۆ وەری و .
کەوتە ناو مشتی هەناسەی تەزیومەوە ؟!
لە لاپەڕەی بیرەوەری دەفتەرەکانی پاییزدا .
جێگە دێری نابینێوە
تا هەڵوەرینی نوێتری تیا بنووسیت
گەڵای تەماشات بۆ وەری و .
کەوتە ناو چاڵە خەزانی سینەمەوە ؟!
باران
نەنووست و . . نەنووستم
ئەو نەباری و . . من نەبارم
بەئاگام و . . ئەو ئەباری و .
من سەرنێلی کۆچ کردم

بەرەو گەرمێن

ئەی پەری‌خان هەمووی کۆچە
چی ئەبینم هەمووی کۆچەو .
لە غەریبیمدا بارئەخەن
لە ئامۆیی چاوما ئەژین
خەوەکانم ئەی پەری‌خان . . خەونەکانم .
لە خەویشما هەموو شەوێ :
« بە هەردوو دەست خێرا . . خێرا . .
هەر سەری تاڵەمووی ڕەشەو ئەیانگرم
بەناو دەمما لە قورگمەوە کێشیان ئەکەم
کێشیان ئەکەم . بەڵام ئەوسەریان دیار نی‌یە
نایان گەمێ
ئەپچڕێن و . . دیسانەوە دەست پێ ئەکەم
تەواو نابن . ئەپچڕێن و دەریان دێنم
ئەپچڕێن و . . کێشیان ئەکەم . .
ئەوسەری تاڵەموو ونە . . نایانگەمێ »
ئەی پەری‌خان لە ئیستەمدا . .
ساتێ نی‌یە . . چرکەیەك . . یان دەقیقەیەك

هەزاران ساڵ تیایا ئەژیم
لەئیستەدا . . گۆشەیەکی سەرم نی‌یە
چەند قاڕەیەك لە خولیادا
پەنابەری سۆزی نەبێ‌و .
تیایدا ئەگریم . .
ئەی پەری‌خان من نامۆییم
زەمانی بێ‌کۆتاییی‌یە . .
باران ئەنووست‌و . .
ئەنووستم . .
باران باری‌و منیش باریم
باریم‌و کۆچی لێ‌خوڕین بەرەو گەرمێن
سواری دەمی شمشێرێکی تیژی کردووم
من مردووم‌و من ئەمردووم . .
ئەوا هاتووم . .
کلووی بەفری دەم‌وچاوم
لەسەر پشکۆ بباریێم
کۆچی یارمان کۆچی ڕێی سووری ڕووباره
هاوینەو خێڵ

بەرەوخوارە . .

ئەی پەری گیان

لە ئیستەدا . . من بەتەنیا شەوم هەیە

کە ئەچمە لای . کە دێتە لام

شەوم هەیە

شەو کۆچی هۆزی خامۆشی ی

لەناو دڵە تەنیاکاندا . . بەرێ ئەکات

لەسەر قەدی درەختەکان

تاریکی ی . . ئەنووسێنەوە . .

داڵدەی ئەو مەلانە ئەدات

کە خوێندیان لە قورگ کردوونەتەوە . .

ئەی پەری خان شەوم هەیە

کە ئەو دادێ

دار خورماکان . . یەکە . . یەکە

بە ئەسپایی . .

ئەپەڕنەوە . . ئەوبەر کەنار

ئەپەڕنەوەو . . لەو سەرەوە . .

«فورات» دێنن بۆ دیدەنیم

بۆ زووره‌كه‌م

كه «فورات» دێت

شیعره‌كانم ئه‌بنه (مه‌شحوف) و[12] گۆرانی ی

« ڕێل و حه‌مه‌د»م[13] بۆئه‌ڵێن

كه فورات دێت . . وه‌كوو «هه‌ڵۆ»

سه‌رئه‌كاته سه‌ر سه‌ری غه‌ریبی ی من و ،

ئه‌گری و ئه‌گری و .

هه‌واڵی «سیروان» ئه‌پرسێ . .

ئه‌ی په‌ری خان

كه فورات دێت

من چاو ئه‌نێم به دووربینی برینێوه

سه‌رچاوه‌ی ئێشی ئه‌بینم

دێته پێشێ ، زۆر نزیكه

وا ئه‌بینم : سه‌رچاوه‌ی ئێش

له‌ناو شاخدا مێژووی دوورم

هه‌ڵئه‌هێنجێ و . . ئه‌یكاته ناو ئێستامه‌وه

كه چاو ئه‌نێم به دووربینی برینێوه . .

له ده‌روونیا

لاشەی ڕووباری خنکاوی‌تۆ ئەبینم
لەناو بنیا . .
بنی فورات تابووتی قوڕەو هەزاران
گوڵی کوژراوی تیا نووستوون
بنی فورات . . هەزار سەوڵی
دەست‌و بازووی . . بەجێماوی
دڵدارانی ئاوی تیایە
ئەی پەری‌خان
هەموو شەوێ کە فورات دێتە دیدەنیم
حیکایەتی ماسی چاوی
بەزۆر لە ئاو دەرهێنراوی
تۆی بۆ ئەکەم
گوێم بۆ ئەگرێ
کە من ئەگریم . . ئەویش ئەگری‌و ،
ئەگری‌و ئەگری‌و . .
هەتا وەنەوز لە شەپۆلی پێڵوەکانیا
ئەیباتەوە . .
هەتا لەناو گیانما ئەنوێ

ئەی پەری‌خان
وا فورات نووست
وا باران نووست
تەنانەت وا ژوورەکەم نووست
بێ‌خەفم نووست
بەڵام پەری
ئەی «پەری‌خان»ی وڵاتی،
خۆڵەمێش و گوڵەباخم
من نەنووستم
من نەنووستم
من نەنووستم.

حوزەیرانی ١٩٧٥

پەراوێزەکان

(١) کوڕاڵ : جیلەی ئەسپ .

(٢) هاوێژکردن : لێك جیاکردنەوەی دایك و بێچوو .

(٣) زەنوێر : کوێستان .

(٤) ڕەوەز : دانە بەردی بەسەر یەکەوەی شاخ .

(٥) نیسکە : حەکوڵکردن .

(٦) هەڵەموت : پلەی خزو سەختی شاخ .

(٧) زنە : کانیی زۆر بچووك .

(٨) زۆرباو سەما : ئیشارەتە بۆ ڕۆمانە بەناوبانگەکەی کازانتزاکی یۆنانی .

(٩) گلگامش و ئەنکیدۆ : داستانە مەزنەکەی وڵاتی سۆمەر . ئەنکیدۆ : هاوڕێی خۆشەویستیی گلگامش .

(١٠) پیرەکەو زەریا : ئیشارەتە بۆ ڕۆمانە بەناوبانگەکەی ئەرنست هەمنگوای .

(١١) بوراق : ئەسپی ئەفسانەییە .

(١٢) مەشحوف : جۆرە بەلەمێکی تایبەتییە کە لە ناوچەی زۆنگاوەکانی خوارووی عێراقدا بەکاردەهێنرێ .

(١٣) ڕیل و حەمەد : ئیشارەتە بۆ گۆرانی (ڕیل و حەمەد)ی میللی لە خوارووی عێراقدا .

٢٠. برایمۆك و
گوراف بەفرومندالیم

عیشق ئاگرێکە ، بەربوە هەرکەس دەبێ بەکەس
گەر ڕۆژە ڕەش وەکوو شەوە بێ ، بوو بە شەوچراغ

(مەحوی)

بۆ هاورێی شاعیر
کاك «ئەنوەر قادر محمد»

ئەوێڵی شاخ لابەرەی بەردینی سەرتە . ڕووم لەوێیە
ئەو گەوانەی [١] کە بارێزەو [٢] ڕنۆ بەفر . تۆخی شیعرو
کرێوەی ئەم زەمانەیان لێ نووسیوە . ئەیخوێندمەوە
ئەیخوێندمەوەو . بەلاّم سەرنج لەسەر شەختەی هەڵئەخلیسکێ
دوودڵ مەبە . چاوم هێشتا لە بنارتا پیڕەوکەیە
خۆی بە لقی دارگوێزەکانی دامێنت ئەگرێتەوە . .
سەرم ناخەی ؟ ! هەتاکوو وردتر بمەوە لەو تەوێڵە
سەرسامتر ئەبێ گلێنەو وەك بینی ئاو هەڵئەلەرزێ
ڕووم لە تۆیە . . بەفر ئەنوێ ؟ ! ئەمەوێ بچمە ناو نیگای
ئەو هەورەوە هەموو ڕۆژێ خۆی لە کاکۆڵو پەرچەمی
خاتوو پەری ئەئاڵێنێ‌و بۆ برایمۆك [٣] ئەتوێتەوە . .
بچمە ناوی بەگۆلی – شۆڕانی [٤] – ئەگەم . پەرەی دڵی
ماچ ئەکەمو ماچت ئەکەم ، کوانی دەستت سەرم ناخەی ؟ !
من ئەزانم تۆ برووسکەی کێویت دەستەمۆ ماڵی کرد ،
تەم ناتگرێ ؛ ڕامەمێنە ، ئەی تۆ لە تۆفان نەبوویت‌و .
چەمە گوولەی مەرگەوەڕت یخ‌نەدا بۆ دەنگی خانی

ڕووم لە تۆیە . . ڕووم پرسیارە . خۆشەویستیت وەرامێکی
باڵ نەخشینە کە ئەسوتێت ئینجا ئەفڕیٚ و ئارام ئەگریٚ
رامەمێنە . . ڕوخسارم دەمامك نی یە فەرهادێکی
درۆزنە خۆی لە شەوی لۆچەکانیا حەشار دابیٚ
مانگێکە ئاڵ لە دەواری کۆچ کردنی خەما هەڵدیٚ
مانگێکە سەوز لەناو زەردەی دەموچاوی ئاوتا ئەنویٚ
ئەو گەوانەی کە بارێزەو ڕنۆ بەفر لیٚ ی نووسیون
ئەیخوێنمەوە . بەڵام سەرنج لەسەر شەختەی هەڵئەخلیسکیٚ
سەرم ناخەی ؟ ! هەتاکوو وردتر بەوە لەو تەوێڵە
سەرسامتر ئەبیٚ گلێنەو وەك بینی ئاو هەڵئەلەرزیٚ

●

رامەمێنە
دەمە تەشویٚ و نووکە پاچی
هەزار – فەرهادی دەمامك –
شکان . . پەڕین
بەڵام تەڵزمیٚ لە حەرفی ناوچەوانی
تۆ نەبۆوە . .
تەوێڵ بشکێت

سەر ئەنەوێت
تەماشاکەن : خۆشەویستی ی
من و پەری چەند زەریایەکی بەرینە
هەموو دنیا جۆگەی ژانی لێ هەڵئەگرێ و .
هێشتا پڕە . .
تەماشاکەن . . ئەوینێکی چەند بەرینە

●

کوانی دەستت سەرم ناخەی ؟ !
مانگی ئاڵی دڵداریم و مانگی سەوزی
هەژارەکان ، ئەیانەوێ لەناو بەفرا
ئاهەنگێ بۆ :
«پەری خان»ی تازە بووك و
«برایمۆك»ی تازە زاوای تۆ بگێڕن
دەست لە گەردن لووتکە بکەن
ئای لەو وەرزەی
خەم لەدەستی دۆی درەختا
هەڵئەپەڕێ و ڕیشی سپی خانی و . . بەفر
بەیەکەوە ئەستێرەی سەوز و سوور ئەگرن .

●

پەری‌خان .. حەیرانی ئەوت

ڕووی لە تۆ بوو :

تیَی چڕیکان

شەویَك عەشقیَکی ئاوارەت

بە بیابانی دڵیَکدا تیَپەڕ ئەبوو

عەشق سەرخەویَکی شکان

کە ڕۆژ بۆوە ، لەو جیَیەدا

خەون بووبوو ، بە کانیاو

مەل درەختی خۆی دۆزیوە ..

درەختیش بوو بە نیشانەی

ئەو عەشقانەی خۆیان لە ڕیَی

چاوی بەفری تۆدا سووتان .

●

برایمۆك ..

دەستی نایە .. بن گوێی لاوك

تیَی چڕیکان :

بەفر نانوێ

بنووستایه
کوێرەکانی ی
ئەژیایەوە ؟ !
بنووستایه
کوێستان ئەبوو
بە هەواری قاسپەی سووری ؟ !
بنوستایه . .
ڕووبارەکان نەئەخنکان ؟ !

●

برایمۆك . . چاوی لێ بوو . .
بەفر ئەباری و لەبەر گڕێکی دزراودا
دزێك ماری دەرووونی خۆی دەرهێنابوو
هەتا گەرمی بکاتەوە . .
ڕێز . ڕێز . کلوو هاتنە خوارێ
ئەگەیشتن . . نەئەگەیشتن
ئەتوانەوە . .
هەزاران کلوو بوون بە ئاو
تا ئاگریان کوژانەوە !

●

ئەویلی شاخ لایەڕەی بەردبینی سەرتە ڕووم لەوێیە
ئەو سروودە سپیانەی ئەو لەناو دەنگما ئەیپارێنێ
کە خۆرەتاوی شیعرێکم لێیان ئەدا . ئەبنە هەڵمی
توانەوەی خۆشەویستیم و بە خەرەندی قووڵی ناخما
هاژە ئەکەن . چاو بگێڕن . لە کەفچەرینی شەتاوی

ئەرخەوانی ی ناو – زەڵم – دا . هێرۆی عەشقم ئەبیننەوە
چاوبگێڕن . لە سامناکی ی دارستانە تووڕەکاندا .
ڕەنگی قووڵی ئێشی خانی و حاجی کۆیەم ئەدۆزنەوە
زەنگی کاروانی سەربەفرە . ڕێ ئەکات و گوێ ڕاگرن
دەربەندەکان هاوار ئەکەن «ئەمە ڕێچکەی گوڵ ئەستێرەی
شیعرەکان تێ ئەپەڕنەبن . کوڕی شەختەن . کچی باران و ڕەهێڵەن»
ژ ژنگەی ئەم لە دەربەنداو . خڕمەی ئەویش لەژێر قاچی
خێڵی گردا . پۆلەکەوی لاپاڵەکان هەڵ ئەفڕێن
کە هەڵئەفڕێن . قاسپەش ئەفڕێ و . هۆزی دڵدار
بەیەکەوە سەر بۆ سامانی ئەویلی تۆ هەڵ ئەبڕن

●

بەفران‌بارە . . میر دەڵێ : «بەو مانگی کانونێ
بەو چلووی زستانێ . دەبێ بڕۆی . دەرت‌بکەم
لە ولاتێ . برایم دەڵێ : لە خۆم بێ‌ئیختیاری
لێم‌بگەڕێ . . هەتا نەورۆزی‌و بەهاری
ئەتۆ گوولێك بووی . . گوول . . لەوانەی نەفرینە
خاتوو پەری‌خان دەڵێ : برایم لەکن زستانێ سەختە
مردن بۆ تۆیە . . خەم بۆ منی ماڵ‌وێرانێ»(٥) .
بەفران‌بارەو لەم مانگەدا . .
چیا ئاشنای ئەو ئەوینە سەوزانەیە
مل بە تۆفانەوە ئەنێن
لەم مانگەدا شاخ ئەیەوێ
کوڕەکانی خۆی بناسێ
ڕەشایی هەرچی ڕەوەزو ملەو کاوانێکی هەیە
لە سەهۆڵ‌و زوقم ئەگرێ
کە کڕێوەی نارده دەرێ
بانگیان ئەکات
نیشانەیان بۆ دائەکات
کێ پێشتر هەڵیبگرێت‌و بیبات بیدا

لە کێڵەکەی «برایمۆك»

پەری‌خانی کچی بەفر . . ئەو ئەیخوازی‌و ،

لە نەورۆزدا . . بووك ئەباتە

هۆبەی دەمی گوڵانەوە!

●

برایمۆك زیندوو بۆوەو . . ئەمجارەیان بوو بە شاعیر

شەو زەریایەکی سپی‌یەو . . ئێجگار مەنگە

لەودیوەوە . . بەفر ئەبارێ ، لەم‌دیوەوە

توێژاڵێ تەم بۆتە تانە ، لەسەر چاوی پەنجەرەکە

لەودیوەوە ، گڕی دووری – هەیبەت سوڵتان –

وەکوو چاوی پشیلەکەی ئەمدیوی ناو تاریکایی ،

بنی هەیوان ، بریسکەی دێت ، لەودیوەوە

درەختەکان کۆماوەی زۆر لەشی بەفرن

لەم‌دیوەوە ، – حاجی قادر – گڕی چاوی خۆشتر کردوو ،

هەستایە پیان ، ئازارێکەو پیاسە ئەکات ، بە لەپی دەست

تانەی سڕی ، ئەودیو هاتە ئەم‌دیوەوە ، لەگەڵ بەفرا ،

چاو لە چاوی خۆشەویستی‌ی پەری‌خان گیان ناترووکێنێ

بی‌دەنگی‌یەك بوو بە شیعر

بەفر وتی :

- تۆ نانویت‌و منیش نانووم
من دڵداریکم دوژمن‌دار
چاوێ لێك نێم
تەوێڵێ بەرزم دائەنێم
ئەی تۆ بۆچی ؟ !

حاجی وتی :

- من ئێشکچی یارەکەتم . لەوڕۆژەوە . ئەو بێ‌وتم
بەفر دڵی‌داوە بە من . لەوکاتەوە شیعرم چرای
داگیرساوی سەر تەوێڵتەو . هەتا ئەمرم .
خۆشەویستیت لە کاروانی
ئەم دەروونە کۆچەرەدا
پێشەنگێکەو لەدوایەوە . . مەنزڵ . . مەنزڵ
ڕێی سووتانی لەگەڵ ئەبڕم .

شەو گۆمێکی سپی‌و مەنگە . حاجیش باڵایەکی سوورە لەناو ئەودا دێت‌و ئەچێ . زامی دڵی ئەتروکێنێ . ئازارێکەو بە چوار مەشقی دانیشتووە . قەڵەمێکەو . لە گیرفانی کۆیە . . دایە . پرتەی چراو لێدانی دڵی وشەکان

لەیەك وەختا لەسەر ڕانی کەوتنە سەما

«ئەگەر مەم لە فیراقیان کزەم لە جەرگەوە دێ

ئەگەر دڵە وەکوو جەرگم دەڵێی ئەوا سووتا»(٦)

هەناسەی بەیتێکی تازە بوو بە هاڵاو

ڕۆیی و خۆی نووسان بە چاوی پەنجەرەوە .

توێژاڵی ئەم هەردوودیوی لە یەکتری دابڕیوە . .

لەودیو بەفر هەر ئەباریۆ ئەنیشێتە سەر زەمینی

بەخشندە دەست . لەمدیو قەڵەم بەژن و باڵای

خەمەکانی کورد ئەپێوێ . بەناویا شۆڕ ئەبێتەوە .

لەودیو ترووسکە دوورەکەی هەیبەت سوڵتان

کز بوو

کز تر

کوژایەوە . .

بەفر نەنووست . . لەمدیویش چاو . چاوی حاجی برایمۆك

ئەویش نەنووست

بەفر لەودیو . . وشە لەمدیو

بەیەکەوە ئەبارین و . گشت ئەندامی

لەشی سروودی ئەم خاکە شیرینەیان

سبی ئەکرد !

ئەوا ئیستەش شەختە ڕێیە
دەریاچە بەستی و ڕێوی یەك[٧]
پێش کاروان کەوت
لەناو ئاوێنەی سەهۆڵدا
سەری ئەسپە کەحیلەکان گەورەترن
بالای دڵدار . بڵندترن .
سەلکەرێشم و . ڕەخت و . قەڵبوز
لەناو ئەودا . زۆر جوانترن
تەقەی سم و . پرمە و . کورژن
هۆبەهۆ و . هاواری خێڵی براچۆك
دارستانی ئەو دەنگانەن . تیك ڕژاون
بەفر ئەبارێ . کلوو بەپوولەی وەریوی
سەر ڕدێن و سمێڵ با بری کورگەلن
تارمایی مێر کەوتوتە دووی جێ پێ و جێ سم
ڕێوی بە سەر سلێکی کرد .
ڕێوی کلکی ترسی بزواند .

لێرانەدا .. سنگی سەهۆڵ قڵیشاوە ..
گەڕایەوە ..
کاروان ڕۆیشت
تارمایی هات .. شریخەیەك .. دووان و سیان و ..
بوومەلەرزەی قرمەژن و .. هەرەسی دوور
تا ئاسمانیش هەوری لۆکەی
خستە ناو کونە گوێیەوە ..
برایمۆك .. نەگەیشتەجێ
ماچ و مووچی .. گوڵ و بەفرە
گوڵ و بەفر .. تابلۆیەکیان لەناو سەری
مندا نەخشان
ڕەشەبا هات .. بردی و لەسەر
تەوێڵی شاخ شەکانیوە ..
بەفر تارای گرتۆتەوە
بەفر ناوی بەری‌خانە
لەناو ئاوێنەی سەهۆڵدا ..
ڕەنگی سپی و .. ئەرخەوانی ی
هەڵئەلەرزن . هەڵلەرزینیان

سەمای سروودی ناو گەرووی کێوەکانە
بەفر ئەبارێ
برایمۆك . . پاڵکەوتوەو . .
ڕووی لە دوندە
برایمۆك . . خەو ئەبینیو . .
نەشنووستووە .

●

ئەمجارەیان برایمۆك ئەبێ بە من :
منداڵ بووم‌و بەیانییەك چاوی سەرسامم هەڵ گلۆفت
ئەوا ڕیز . . ڕیز . . هێمن . . هێمن . .
ئاسمان شتێکی زۆر سپی ڕۆئەکاتە حەوشەکەمان . .
هاوارم کرد : «دایە . . وەرە شەکر باریی» .
«ئەوە بەفرە . . کوڕم . . بەفرە» . .
– دایە بەفر ؟ ! ئەم میوانە تازەیە من یەکەم جارە کە ئەیبینم ،
«دایە جوانە» . .
ئەچوومە بەر پەنجەرەکە ، کلووم ئەژمارد . .
یەك . . دوو . . سێ . . دە . . پانزە . . نەئەژمێران ،
خەیاڵە بچکۆلانەکەم باڵی ئەگرت :

« بەفر فرمێسکی فریشتەی هەورەکانە . وەکوو دایکم
ئەویش ئەگری . فرمێسکی بەری و فریشتە تەواو نابن .
بەفر لەو لۆکەیەش ئەچێت
کە هەللاجەکەی ئەو ڕۆژە . .
بۆ ئێمەی شی ئەکردەوە .
خوا هەللاجێکی گەورەیە»
خەیالە بچکۆلانەکەم گەورە ئەبوو :
« دنیا پالتۆیەکی سپی زۆر ئەستووری لەبەردایە
شەو سپی یە . بەفر قژی منداڵیش وەك باپیرە
سپی ی ئەکات . گەردکەکەمان سپی یە . هەمووشتی
هەر سپی یە .
بەلام کراسەکەی دایکم
ئاخ . بەتەنیا هەر ئەو ڕەشە ! »
لە گێژی ڕێشکەو پێشکەدا . چاوەکانم
وەك بەربینی چۆلەکەی بن گوێسوانەکان
ماندوو ئەبوون
بەفر خەوی لێ ئەخستم .

شەوێکی تۆ . .

هۆ دایە خان . . بەفر چیرۆکێکی سپی ئاودامانە

بیکەرە بەر ئەم شەوانە . .

دایە خان گیان . . گوێت لێ نی یە

وا ئەسپەکەی «براێنۆک»

لەبەر ماڵی «پەری‌خان»دا . . ئەحیلێنێ . .

خرمە خرمی تەرزەی چاوی . . خاتوو پەری

لاواندنەوەی گوێ بانیژەو سەر سەربانە ؟ !

هۆ دایە خان . . داپیرە گیان

کەلە پشکۆی ناو ئاگردان

چاوی سووریان تێ بڕیوین

میوژە ڕەشکە . . لەگەڵ ڕێ‌ی نەهاتا . . خۆشە

دەست پێ ناکەی . . هەبوو . . نەبوو . .

دەست‌پێ‌ناکەی . . ؟ !

تەماشاکە . . بەفر هاتۆتە ژوورەوە . .

گوێ ڕاگرێت . . بۆ بەیتی خۆیی و هەڵەکۆك

تەماشاکە . . وردیلەکان

گوێ قووت . . گوێ قووت

چۆن بۆت هاتوونەتە سەر چۆك
دایە خان گیان . دامەچڵەکێ
ئەوە بەڕوون و ئەتەقن
هۆ دایە خان . دایەرە گیان
بەفرو بەڕوو کەڵە پشکۆ
نەبن . . چیرۆکەکەت
زۆر زوو ئەمری ! .

●

ئەمجارەیان برایمۆك شاعیرێکی دوور وڵاتە
زامەکان ئەنووسێتەوە . ڕووی لە تۆیە :
سلەیمانی کچی بەفرە . دەزگیرانی وشەی سەوزە
ئەی هۆنراوە کەڵەگەتە چاو ڕەشەکەم
ڕووم تێ نەکەی .
ڕازەکانم لەناو چاوتا داناگیرسێن
ڕوو وەرگێڕی . . تاریك ئەبم
بەفرانبارەو . لەم دەمەدا . خۆشەویستم
سەهۆڵە ڕێی شوانی خەمتە . .
بەفرانبارەو کۆڵوانەکەت . .

ئەرخەوانێکی مل بەکوێن
لەناو دڵما گرتوێتی بەوە . .
ئەوا هاتن
پۆلە کەوباری ئەزمرت
بۆ دیدەنی شیعرێکی من . . ئەوا هاتن
ئەوا منیش سنەوبەرێکم خستەڕێ ،
بۆ پێشوازیی . . وا گەیشتن
ئەوا هاتنە ژووری ژوورەوەی
ناو سنگە شەقارەکەم .

●

ئەی پەری خان
عەشقت بەفرەو . . دڵم کوێستان
لە هەرکوێ بم . . لە هەرکوێ بی
نە تۆ ئەچیتەوەو ، نە دڵ
لە کلووت جیا ئەبێتەوە !

١٩٧٦ - ١٩٧٩

پەراوێزەکان

(١) گەوە : بەرزیو نزمیو لاپاڵو ڕەوەزی شاخەکان .

(٢) بارێژە : باران بارین بە باوە .

(٣) برایمۆك : بەیتێکی میللی کۆنی کوردەواریو داستانێکی دڵداریی پڕ لە کارەساتە ، برایموکی هەژارو ڕووتەڵە حەز لە پەریخانی کچی میر دەکاو عاشق یەکدی ئەبن . کە میر بەم دڵدارییە دەزانێ لە شەوێکی توفەو کڕێوەدا برایمۆك دەرئەکاو ناهێڵێ ئەو شەوە ڕۆژ بکاتەوە . من لەم بەیتەدا بەتەنیا کارەساتی دەرکردنەکەی برایمۆکەم گرتووەو کردوومەتە هەوێنی قەسیدەکە . بۆ ئەوەی خوێنەر بە چاکی ئەم بەیتە بەسەر بکاتەوە ، با بڕوانێتە دەقەی مظفریەی بەرگی یەکەم ل ٣٦٩ – ٣٨٩ لە چاپکراوەکانی کۆڕی زانیاری کورد ، گردەری نوسکارمان ، پێشەکیو ساغکردنەوەو هێنانەوە سەر ڕێنووسی کوردی هێمنی موکریانی – بەغدا ١٩٧٥ .

(٤) گوڵی شۆرانێ : لە کۆتایی بەیتی لاسو خەزاڵەدا ، خەزاڵ داوای ئەو گوڵە لە لاس دەکات ، ئەو گوڵەش بە تەنیا هەر لە هەوتمان چنگ دەکەوێت ، ئاگری عەشق سەر بە لاس هەڵدەگرێو ئەڕواو بە هەر دەردی سەریو ئەشکەنجەیەك ئەبێت ئەو گوڵەی چنگ دەکەوێ ، بەلام بەرلەوەی بگاتەوە لای خەزاڵ ، لە ڕێگە ئەکەوێتە داوی پیلانێکەوەو ئەپێکرێو زامدار ئەبێو ئەمرێ . بڕوانە هەمان سەرچاوەی پێشوو ل ٣٣٤ – ٣٦٨ .

(٥) (میر دەڵێ بەو مانگی کانوونێ . . . بەو چلووی . . .) ئەم گفت و گۆیانە لە دەقی بەیتەکەوە وەرگیراون . بڕوانە : هەمان سەرچاوەی ڕابوردوو .

(٦) (ئەگەر منم لە فیراقیان کزەم . . .) بەیتە شیعرێکی حاجی قادری کۆییە .

(٧) دەرپاچە بەستیو ڕێوییەك : ئەم تابلۆیە پەیوەندی بە ناق کردنەوەیەکی کۆنی کوردەوارییەوە هەیە ، کاتێ لە زستاندا گۆمەکان ئەیبەستنو کاروان ئەیەوێ بەسەریاندا بڕوات ، یەکەم جار ڕێوییەك پێش خۆیان ئەخەن ، لەبەر ئەوەی ڕێوییەکە گوێی سووکترەو زووتر هەست بەوە ئەکات ئەگەر سەهۆڵ بەندانەکە بقڵیشێتەوە ، ئەوسا ئەسڵەمێتەوەو کاروان ئاگادار ئەکات .

نەخشی بەرگەکەو قەڵەمکێشی‌یەکانی ناوەوە
لەلایەن هونەرمەندی کورد (عەلی مەندەلاوی) یەوە کراون

لە کتێبخانەی نیشتمانی بەغدادا
ژمارە (١٠٠٩)ی ساڵی ١٩٨٠ی دراوەتێ

لە بڵاوکراوەکانی کتێبخانەی (الطلیعە) یە لە کەرکوک

دانەی بە (٥٠٠) فلسە
لە چاپخانەی (الأدیب) لە بەغدا لەچاپدراوە
١٩٨٠
١٩٨٠/٨/٥/٤٠٠٠/٩

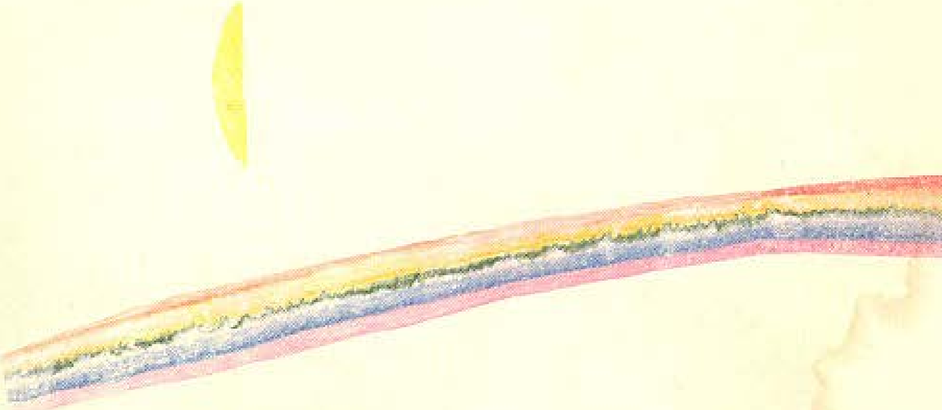

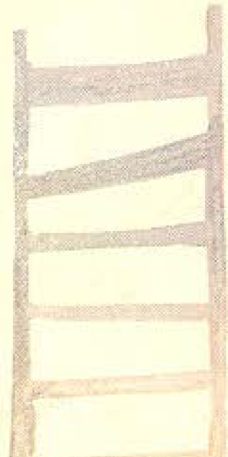

انشودتان جبليتان

شعر

شيركو بيكس

بغداد

١٩٨٠

مطبعة الاديب البغدادية هاتف 8801232